

¹ثُمَّ ارْتَحَلُوا مِنْ إِيلِيمَ. وَأَتَى كُلُّ جَمَاعَةٍ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِلَى بَرِّيَّةِ سِينَ الَّتِي بَيْنَ إِيلِيمَ وَسِينَاءَ فِي الْيَوْمِ الْخَامِسِ عَشَرَ مِنَ الشَّهْرِ الثَّانِي بَعْدَ خُرُوجِهِمْ مِنْ أَرْضِ مِصْرَ. ²فَتَذَمَّرَ كُلُّ جَمَاعَةٍ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ فِي الْبَرِّيَّةِ. ³وَقَالَ لَهُمَا بَنُو إِسْرَائِيلَ، لَبِئْسَ مِثْنًا يَبْدِ الرَّبُّ فِي أَرْضِ مِصْرَ، إِذْ كُنَّا جَالِسِينَ عِنْدَ فُؤُورِ اللَّحْمِ نَأْكُلُ خُبْزاً لِلشَّيْءِ. فَإِنَّكُمَا أَخْرَجْتُمَاَنَا إِلَى هَذَا الْفَقْرِ لِنَمِيتَا كُلَّ هَذَا الْجُمْهُورِ بِالْجُوعِ. ⁴فَقَالَ الرَّبُّ لِمُوسَى، هَا أَنَا أَمْطِرُ لَكُمْ خُبْزاً مِنَ السَّمَاءِ. فَيَخْرُجُ الشَّعْبُ وَيَلْتَقِطُونَ حَاجَةَ الْيَوْمِ يَوْمَها. لِأَمْتَحَنَهُمْ، أَتَسْأَلُونَ فِي تَامُوسِي أَمْ لَا. ⁵وَيَكُونُ فِي الْيَوْمِ السَّادِسِ أَنَّهُمْ يُهَيِّئُونَ مَا يَجِئُونَ بِهِ فَيَكُونُ ضِعْفٌ مَّا يَلْتَقِطُونَهُ يَوْماً قِيَوْماً. ⁶فَقَالَ مُوسَى وَهَارُونَ لِجَمِيعِ بَنِي إِسْرَائِيلَ، فِي الْمَسَاءِ تَعْلَمُونَ أَنَّ الرَّبَّ أَخْرَجَكُمْ مِنْ أَرْضِ مِصْرَ. ⁷وَفِي الصَّبَاحِ تَرَوْنَ مَجْدَ الرَّبِّ لِاسْتِمَاعِهِ تَذَمُّرَكُمْ عَلَى الرَّبِّ. وَأَمَّا تَحْنُ فَمَادَا حَتَّى تَتَذَمَّرُوا عَلَيْنَا. ⁸وَقَالَ مُوسَى، ذَلِكَ يَأَنَّ الرَّبَّ يُعْطِيكُمْ فِي الْمَسَاءِ لَحْماً لِتَأْكُلُوا، وَفِي الصَّبَاحِ خُبْزاً لِتَسْبَعُوا، لِاسْتِمَاعِ الرَّبِّ تَذَمُّرَكُمْ الَّذِي تَتَذَمَّرُونَ عَلَيْنَا. وَأَمَّا تَحْنُ فَمَادَا. لَيْسَ عَلَيْنَا تَذَمُّرُكُمْ بَلْ عَلَى الرَّبِّ. ⁹وَقَالَ مُوسَى لَهُارُونَ، قُلْ لِكُلِّ جَمَاعَةٍ بَنِي إِسْرَائِيلَ، اقْتَرِبُوا إِلَى أَمَامِ الرَّبِّ لِأَنَّهُ قَدْ سَمِعَ تَذَمُّرَكُمْ. ¹⁰فَقَدَتْ إِذْ كَانَ هَارُونَ بِكُمْ كُلَّ جَمَاعَةٍ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُمْ التَّفَنُّوا تَحَوُّ الْبَرِّيَّةِ، وَإِذَا مَجْدُ الرَّبِّ قَدْ ظَهَرَ فِي السَّحَابِ. ¹¹فَقَالَ الرَّبُّ لِمُوسَى، ¹²سَمِعْتُ تَذَمُّرَ بَنِي إِسْرَائِيلَ. قُلْ لَهُمْ، فِي الْعِشْيَةِ تَأْكُلُونَ لَحْماً، وَفِي الصَّبَاحِ تَسْبَعُونَ خُبْزاً، وَتَعْلَمُونَ أَنِّي أَنَا الرَّبُّ إِلَهُكُمْ. ¹³فَكَانَ فِي الْمَسَاءِ أَنَّ السَّلَوى صَعِدَتْ وَعُطِيتِ الْمَخَلَّةُ. وَفِي الصَّبَاحِ كَانَ سَقِيطُ النَّدى حَوَالِي الْمَخَلَّةِ. ¹⁴وَلَمَّا ارْتَفَعَ سَقِيطُ النَّدى إِذَا عَلَى وَجْهِ الْبَرِّيَّةِ شَيْءٌ دَقِيقٌ مِثْلُ فُشُورٍ. دَقِيقٌ كَالْجَلِيدِ عَلَى الْأَرْضِ. ¹⁵فَلَمَّا رَأَى بَنُو إِسْرَائِيلَ قَالُوا بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ، مَنْ هُوَ لَأَنَّهُمْ لَمْ يَعْرِفُوا مَا هُوَ. فَقَالَ لَهُمْ مُوسَى، هُوَ الْخُبْزُ الَّذِي أَعْطَاكُمْ الرَّبُّ لِتَأْكُلُوا. ¹⁶هَذَا هُوَ الشَّيْءُ الَّذِي أَمَرَ بِهِ الرَّبُّ. لِنَقْطُوا مِنْهُ كُلَّ وَاحِدٍ عَلَى حَسَبِ أَكْلِهِ. غُمِراً لِلرَّاسِ عَلَى عَدَدِ نُفُوسِكُمْ تَأْخُذُونَ كُلَّ وَاحِدٍ لِلَّذِينَ فِي حِمَمَتِهِ. ¹⁷فَفَعَلَ بَنُو إِسْرَائِيلَ هَكَذَا، وَالتَّقَطُوا بَيْنَ مُكْثَرٍ وَمُقَلِّلٍ. ¹⁸وَلَمَّا كَالُوا بِالْغُمِ لَمْ يُفْضِلِ الْمُكْثَرُ وَالْمُقَلِّلُ لَمْ يُنْقِصْ. كَانُوا قَدْ التَّقَطُوا كُلَّ

¹Von Elim zogen sie aus; und die ganze Gemeinde der Kinder Israel kam in die Wüste Sin, die da liegt zwischen Elim und Sinai, am fünfzehnten Tage des zweiten Monats, nachdem sie aus Ägypten gezogen waren. ²Und es murrte die ganze Gemeinde der Kinder Israel wider Mose und Aaron in der Wüste und sprachen: Wollte Gott, wir wären in Ägypten gestorben durch des HERRN Hand, da wir bei den Fleischtöpfen saßen und hatten die Fülle Brot zu essen; denn ihr habt uns ausgeführt in diese Wüste, daß ihr diese ganze Gemeinde Hungers sterben lasset. ⁴Da sprach der HERR zu Mose: Siehe, ich will euch Brot vom Himmel regnen lassen, und das Volk soll hinausgehen und sammeln täglich, was es des Tages bedarf, daß ich's versuche, ob's in meinen Gesetzen wandle oder nicht. ⁵Des sechsten Tages aber sollen sie zurichten, was sie einbringen, und es wird zwiefältig soviel sein, als sie sonst täglich sammeln. ⁶Mose und Aaron sprachen zu allen Kindern Israel: Am Abend sollt ihr innwerden, daß euch der HERR aus Ägyptenland geführt hat, ⁷und des Morgens werdet ihr des HERRN Herrlichkeit sehen; denn er hat euer Murren wider den HERRN gehört. Was sind wir, daß ihr wider uns murt? ⁸Weiter sprach Mose: Der HERR wird euch am Abend Fleisch zu essen geben und am Morgen Brots die Fülle, darum daß der HERR euer Murren gehört hat, daß ihr wider ihn gemurrt habt. Denn was sind wir? Euer Murren ist nicht wider uns, sondern wider den HERRN. ⁹Und Mose sprach zu Aaron: Sage der ganzen Gemeinde der Kinder Israel:

وَاجِدِ عَلَى حَسَبِ أَكْلِهِ.¹⁹ وَقَالَ لَهُمْ مُوسَى، لَا يَبْقَى أَحَدٌ مِنْهُ إِلَى الصَّبَاحِ.²⁰ لِكَيْتَهُمْ لَمْ يَسْمَعُوا لِمُوسَى، بَلْ أَبْقَى مِنْهُ أَتَانٌ إِلَى الصَّبَاحِ، فَتَوَلَّدَ فِيهِ دُودٌ وَأَتَشَنَ. فَسَخَطَ عَلَيْهِمْ مُوسَى.²¹ وَكَانُوا يَلْتَقِطُونَهُ صَبَاحًا فَصَبَاحًا كُلُّ وَاجِدِ عَلَى حَسَبِ أَكْلِهِ. وَإِذَا حَمَيْتِ الشَّمْسُ كَانَ يَدُوبُ.²² ثُمَّ كَانَ فِي الْيَوْمِ السَّادِسِ أَنَّهُمْ التَّقَطُّوا خُبْرًا مُصَاعَفًا، غُمِرِينَ لِلْوَاجِدِ. فَجَاءَ كُلُّ رُؤُسَاءِ الْجَمَاعَةِ وَأَخْبَرُوا مُوسَى. فَقَالَ لَهُمْ، هَذَا مَا قَالَ الرَّبُّ. عَدَا غُطْلُهُ، سَبْتُ مَقْدِسٌ لِلرَّبِّ. اخْبِرُوا مَا تَخْبِرُونَ وَاطْبُخُوا مَا تَطْبُخُونَ. وَكُلُّ مَا فَصَلَ صَعُوهُ عِنْدَكُمْ لِيَحْفَظَ إِلَى الْعَدِ.²⁴ فَوَصَّوهُ إِلَى الْعَدِ كَمَا أَمَرَ مُوسَى، فَلَمْ يَنْبُنْ وَلَا صَارَ فِيهِ دُودٌ.²⁵ فَقَالَ مُوسَى، كُلُّوهُ الْيَوْمَ، لَأَنَّ لِلرَّبِّ الْيَوْمَ سَبْتًا. الْيَوْمَ لَا تَجِدُونَهُ فِي الْحَقْلِ.²⁶ سَبْتُهُ أَبَامَ تَلْتَقِطُونَهُ، وَأَمَّا الْيَوْمَ السَّابِعُ فَفِيهِ سَبْتُ. لَا يَوْجَدُ فِيهِ.²⁷ وَحَدَّثَ فِي الْيَوْمِ السَّابِعِ أَنَّ بَعْضَ الشَّعْبِ خَرَجُوا لِيَلْتَقِطُوا فَلَمْ يَجِدُوا.²⁸ فَقَالَ الرَّبُّ لِمُوسَى، إِلَى مَتَى تَابُونَ أَنْ تَحْفَظُوا وَصَايَايَ وَشَرَائِعِي.²⁹ أَنْظِرُوا. إِنَّ الرَّبَّ أَعْطَاكُمْ السَّبْتَ. لِذَلِكَ هُوَ يُعْطِيكُمْ فِي الْيَوْمِ السَّادِسِ خُبْرَ يَوْمَيْنِ. اجْلِسُوا كُلُّ وَاحِدٍ فِي مَكَانِهِ. لَا يَخْرُجْ أَحَدٌ مِنْ مَكَانِهِ فِي الْيَوْمِ السَّابِعِ.³⁰ فَاسْتَرَاحَ الشَّعْبُ فِي الْيَوْمِ السَّابِعِ.³¹ وَدَعَا بَنُو إِسْرَائِيلَ اسْمَهُ مَنَّاءَ. وَهُوَ كَيْزِرُ الْكَزْبَةِ، أَبْيَضُ، وَطَعْمُهُ كَرِقَاقٍ يَعْسَلِ.³² وَقَالَ مُوسَى، هَذَا هُوَ الشَّيْءُ الَّذِي أَمَرَ بِهِ الرَّبُّ. مِلْءُ الْعُمُرِ مِنْهُ يَكُونُ لِلْحِفْظِ فِي أَجْيَالِكُمْ. لِيَتَرَوْا الْخُبْرَ الَّذِي أَطْعَمْتُكُمْ فِي الْبَرِّيَّةِ حِينَ أَخَرَجْتُكُمْ مِنْ أَرْضِ مِصْرَ.³³ وَقَالَ مُوسَى لِهَارُونَ، خُذْ قِسْطًا وَاجِدًا وَاجْعَلْ فِيهِ مِلْءَ الْعُمُرِ مَنَّاءَ وَصَعُهُ أَمَامَ الرَّبِّ لِلْحِفْظِ فِي أَجْيَالِكُمْ. كَمَا أَمَرَ الرَّبُّ مُوسَى وَصَعَهُ هَارُونَ أَمَامَ الشَّهَادَةِ لِلْحِفْظِ.³⁵ وَأَكَلَ بَنُو إِسْرَائِيلَ الْمَنَّاءَ أَرْبَعِينَ سَنَةً حَتَّى جَاءُوا إِلَى أَرْضِ غَامِرَةِ. أَكَلُوا الْمَنَّاءَ حَتَّى جَاءُوا إِلَى طَرَفِ أَرْضِ كَنْعَانَ.³⁶ وَأَمَّا الْعُمُرُ فَهُوَ عُسْرُ الْإِبَقَةِ.

Kommt herbei vor den HERRN, denn er hat euer Murren gehört.¹⁰ Und da Aaron also redete zu der ganzen Gemeinde der Kinder Israel, wandten sie sich gegen die Wüste; und siehe, die Herrlichkeit des HERRN erschien in einer Wolke.¹¹ Und der HERR sprach zu Mose:¹² Ich habe der Kinder Israel Murren gehört. Sage ihnen: Gegen Abend sollt ihr Fleisch zu essen haben und am Morgen von Brot satt werden, und innwerden, daß ich der HERR, euer Gott, bin.¹³ Und am Abend kamen Wachteln herauf und bedeckten das Heer. Und am Morgen lag der Tau um das Heer her.¹⁴ Und als der Tau weg war, siehe, da lag's in der Wüste rund und klein wie der Reif auf dem Lande.¹⁵ Und da es die Kinder Israel sahen, sprachen sie untereinander: Man hu? (Das heißt: Was ist das?); denn sie wußten nicht was es war. Mose aber sprach zu ihnen: es ist das Brot, das euch der HERR zu essen gegeben hat.¹⁶ Das ist's aber, was der HERR geboten hat: Ein jeglicher sammle, soviel er für sich essen mag, und nehme einen Gomer auf ein jeglich Haupt nach der Zahl der Seelen in seiner Hütte.¹⁷ Und die Kinder Israel taten also und sammelten, einer viel, der andere wenig.¹⁸ Aber da man's mit dem Gomer maß, fand der nicht darüber, der viel gesammelt hatte, und der nicht darunter, der wenig gesammelt hatte; sondern ein jeglicher hatte gesammelt, soviel er für sich essen mochte.¹⁹ Und Mose sprach zu ihnen: Niemand lasse etwas übrig bis morgen.²⁰ Aber sie gehorchten Mose nicht. Und da etliche ließen davon übrig bis morgen; da wuchsen Würmer darin und es

ward stinkend. Und Mose ward zornig auf sie.²¹ Sie sammelten aber alle Morgen, soviel ein jeglicher für sich essen mochte. Wenn aber die Sonne heiß schien, zerschmolz es.²² Und des sechsten Tages sammelten sie des Brots zwiefältig, je zwei Gomer für einen. Und alle Obersten der Gemeinde kamen hinein und verkündigten's Mose.²³ Und er sprach zu ihnen: Das ist's, was der HERR gesagt hat: Morgen ist der Sabbat der heiligen Ruhe des HERRN; was ihr backen wollt, das backt, und was ihr kochen wollt, das kocht; was aber übrig ist, das lasset bleiben, daß es behalten werde bis morgen.²⁴ Und sie ließen's bleiben bis morgen, wie Mose geboten hatte; da ward's nicht stinkend und war auch kein Wurm darin.²⁵ Da sprach Mose: Esset das heute, denn es ist heute der Sabbat des HERRN; ihr werdet's heute nicht finden auf dem Felde.²⁶ Sechs Tage sollt ihr sammeln; aber der siebente Tag ist der Sabbat, an dem wird nichts da sein.²⁷ Aber am siebenten Tage gingen etliche vom Volk hinaus, zu sammeln, und fanden nichts.²⁸ Da sprach der HERR zu Mose: Wie lange weigert ihr euch, zu halten meine Gebote und Gesetze?²⁹ Sehet, der HERR hat euch den Sabbat gegeben; darum gibt er euch am sechsten Tage zweier Tage Brot. So bleibe nun ein jeglicher in dem Seinen, und niemand gehe heraus von seinem Ort des siebenten Tages.³⁰ Also feierte das Volk am siebenten Tage.³¹ Und das Haus Israel hieß es Man. Und es war wie Koriandersamen und weiß und hatte den Geschmack wie Semmel mit Honig.³² Und Mose sprach: Das ist's, was

der HERR geboten hat: Fülle ein Gomer davon, es zu behalten auf eure Nachkommen, auf daß man sehe das Brot, damit ich euch gespeist habe in der Wüste, da ich euch aus Ägyptenland führte.³³ Und Mose sprach zu Aaron: Nimm ein Krüglein und tu ein Gomer voll Man darein und laß es vor dem HERRN, daß es behalten werde auf eure Nachkommen.³⁴ Wie der HERR dem Mose geboten hatte, also ließ es Aaron daselbst vor dem Zeugnis, daß es behalten werde.³⁵ Und die Kinder Israel aßen Man vierzig Jahre, bis daß sie zu dem Lande kamen, da sie wohnen sollten; bis an die Grenze des Landes Kanaan aßen sie Man.³⁶ Ein Gomer aber ist der zehnte Teil eines Epha.